

Introductie dossier

BZK/VRO

Voor nieuwe bewindspersonen

februari 2026

Vincent Roozen
secretaris-generaal BZK

Hartelijk welkom!

Namens de Bestuursraad heet ik u, bewindspersonen van BZK en VRO, van harte welkom bij ons ministerie. De komende weken staan voor u in het teken van kennismaking met ons departement. Daarbij zijn de inhoudelijke dossiers natuurlijk het belangrijkste. Maar inzicht in de organisatie van uw departement, wat er leeft en hoe wij werken, maakt het werk een stuk makkelijker. Daarvoor is dit introductiedossier.

Het mooie van BZK is dat wij werken aan de basis van Nederland en het Caribisch deel van ons Koninkrijk. We werken aan een goed functionerende democratie en een betrouwbare overheid. Wij waken over de Grondwet en alles wat we daarin hebben afgesproken. Dat je kunt zijn wie je bent, dat je mag vinden wat je vindt, gelijke kansen hebt en mee kan doen. Offline én online. Daarnaast scheppen wij de voorwaarden voor alle ministeries om hun werk goed te kunnen doen.

Op het terrein van VRO is het onze verantwoordelijkheid dat een van de belangrijkste maatschappelijke opgaven wordt opgelost. Wij willen dat iedereen prettig kan wonen in een fijne omgeving. En wij willen de zorgvuldig uitgewerkte visie op de verdeling van de schaarse ruimte in ons land concreet maken. Op korte én lange termijn.

Dit dossier brengt alle onderdelen van ons departement in kaart.

Ik wens u een geslaagde tijd toe als bewindspersoon op ons ministerie en kijk uit naar onze samenwerking. Wij staan klaar om u te helpen.

VOORWOORD

INHOUD

PAGINA 6

1. De hoofdstructuur van het ministerie

Een compleet overzicht van de structuur van BZK/VRO.

PAGINA 22

2. Overlegstructuren binnen en buiten het departement

Een overzicht van de diverse overleggen en afspraken die u heeft, inclusief Kamerverplichtingen.

PAGINA 30

3. Transparant en toegankelijk

Aandacht voor transparant en toegankelijk werken.

Wij werken aan de basis.

We bewaken de grondrechten. Dat iedereen gelijke kansen heeft en mee kan doen. Offline en online. En dat iedereen prettig kan wonen in een fijne omgeving. Ook werken we aan betrouwbaar openbaar bestuur en een toegankelijke overheid in een sterke democratie.

*Werken aan de basis.
Van Nederland en ons Koninkrijk.*

ALS BIJLAGE:

- **Dossiers**
de belangrijkste en meest actuele politiek-bestuurlijke dossiers binnen uw portefeuille.
- **Parlementaire activiteiten**
een overzicht van aankomende parlementaire activiteiten.
- **Wetgevingstrajecten**
een overzicht van actuele wetgevingstrajecten.
- **Financiële informatie**
een overzicht van de belangrijkste financiële informatie van uw departement.

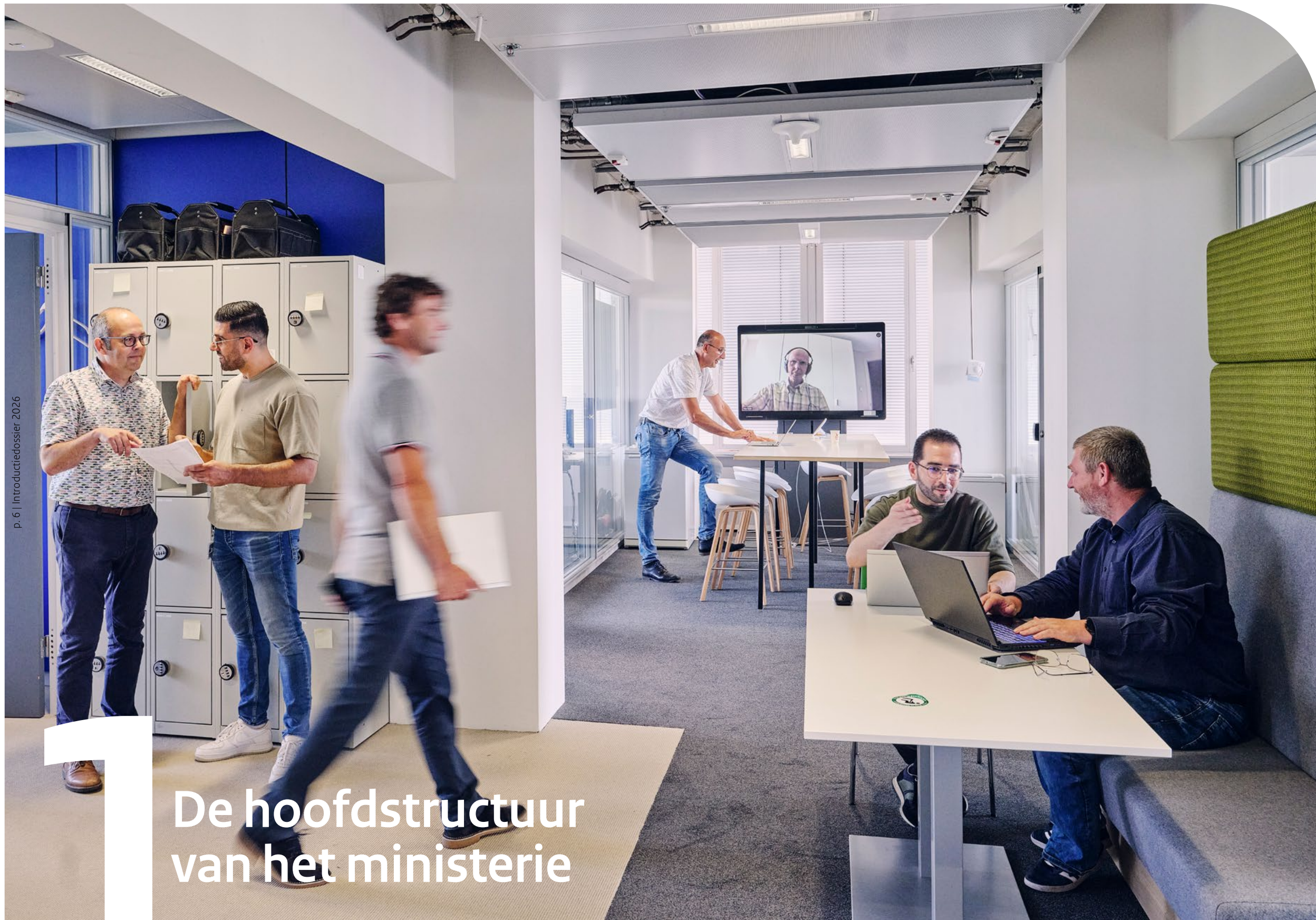
LEESWIJZER

Dit introductiedossier maakt u wegwijs in de organisatie die voor u werkt. U kunt het lezen in aanvulling op het Handboek voor bewindspersonen (het 'blauwe boek'), dat het ministerie van Algemene Zaken voor alle bewindspersonen heeft opgesteld. U kunt het ook gebruiken bij de introductiegesprekken die u tijdens uw eerste weken als bewindspersoon voert en bij de nadere kennismaking met uw ministerie en uw beleidsterrein. Het kan dienstdoen als naslagwerk en als gids door de organisatie.

Bij het schrijven van dit dossier waren de gevolgen voor de organisatie van de portefeuillevreiding van uw kabinet nog niet uitgekristalliseerd. De informatie is gebaseerd op wat we nu weten. De digitale versie van dit dossier zal regelmatig een update krijgen.

Als bewindspersoon bepaalt u de politieke doelen. De ambtelijke organisatie ondersteunt, adviseert en voert uit. Uw ambtenaren kunnen u helpen om uw ambities scherper te stellen, doelen te formuleren en politieke verantwoording af te leggen over uw keuzes. Ook zijn zij er om u van kennis, expertise en tegenspraak te voorzien, in de wetenschap dat een slijpsteen kan helpen het oordeel te scherpen.

De hoofdstructuur van het ministerie

Eén organisatie, twee ministers

Bij het schrijven van dit dossier was nog niet helemaal duidelijk hoe ons ministerie precies ingedeeld gaat worden. De informatie is gebaseerd op wat we nu (half februari 2026) weten.

De minister van BZK en de minister van VRO hebben ieder hun eigen beleidsdirecties. Een deel van de staffuncties, stafafdelingen en uitvoeringsorganisaties zijn gedeeld.

Wat betekent dit voor u als bewindspersoon? U zult overleggen voeren met ambtenaren die deel uitmaken van een beleidsdirectie die bij BZK of voor de opgaven van VRO werken. Ook zult u medewerkers tegenkomen die werken bij organisatieonderdelen die zowel BZK als VRO ondersteunen. Denk aan de centrale juridische directie CZW, de directie Financieel-Economische Zaken, de strategische en politiek-bestuurlijke adviseurs van het cluster Bestuursondersteuning of uw communicatieadviseurs. Uiteindelijk zijn al die mensen er voor u.

'Onder de motorkap' wordt de organisatie van het ministerie vastgelegd in een Organisatiebesluit. De hoofdstructuur en taken zijn daarin tot en met directieniveau beschreven.

In het Mandaatbesluit wordt de mandaat- en volmachtverlening van de minister aan de (plaatsvervangend) secretaris-generaal, de (plaatsvervangende)directeuren-generaal, en de (algemeen) directeuren geregeld. De bevoegdheden zijn tot en met directieniveau beschreven.

De organisatie- en mandaatbesluiten staan op rijksoverheid.nl, evenals het mandatenregister, waarin precies is vastgelegd wie binnen de overheden besluiten mag nemen of handelingen mag verrichten namens anderen.

**Al deze mensen
zijn er voor u**

De hoofdstructuur

Gedeeld BZK/VRO:

- Secretaris-generaal (sg)
- Plaatsvervangend secretaris-generaal (psg)
- Cluster Mensen & Middelen met o.m. Financieel-Economische Zaken (FEZ)
- Cluster Bestuursondersteuning (BO)

De directoraten-generaal staan onder leiding van een directeur-generaal. De clusters staan onder leiding van een clusterdirecteur. De clusters Mensen en Middelen (M&M) en Bestuursondersteuning (BO) worden geleid door de psg.

BZK:

- Directoraat-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat (DGOBDR)
- Directoraat-generaal Digitalisering en Overheidsorganisatie (DGDOO)
- Directoraat-generaal Koninkrijksrelaties (DGKR)
- Directoraat-generaal Algemene Bestuursdienst (DGABD)
- Directoraat-generaal Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (DGAIVD)
- de shared service organisaties die vallen onder het directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk (DGVBR), op het Rijksvastgoedbedrijf na

VRO:

- Directoraat-generaal Volkshuisvesting en Bouwen (DGVB)
- Directoraat-generaal Ruimtelijke Ordening (DGRO)
- Rijksvastgoedbedrijf (RVB), valt onder directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk (DGVBR).
- De huurcommissie ▶

Secretaris-generaal en Bestuursraad

Secretaris-generaal:
Vincent Roozen

Plaatsvervangend secretaris-generaal:
Mark de Boer

De secretaris-generaal valt onder de politieke leiding van de minister van BZK en heeft de ambtelijke leiding over het ministerie. Dit houdt in dat hij de bewindspersonen informeert en adviseert, de ambtelijke organisatie leidt en zorgt voor de coördinatie en integratie van beleidsvoorbereiding, -ontwikkeling en -uitvoering.

De secretaris-generaal is voorzitter van de Bestuursraad BZK/VRO. Deze bespreekt het departementale beleid en neemt daarover besluiten. De Bestuursraad ziet ook toe op de uitvoering van die besluiten. De secretaris-generaal is ook bestuurder voor de Wet op de ondernemingsraden (WOR).

De plaatsvervangend secretaris-generaal is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de organisatie. Hij vervangt de sg op niet-beleidsinhoudelijke aangelegenheden. Ook vervangt hij de sg bij diens afwezigheid als voorzitter van de Bestuursraad. Hij is continuïteitsverantwoordelijke voor uitvoerende diensten, agentschappen, zbo's en adviescolleges, met uitzondering van het RVB en de overige agentschappen die onder DGVBV vallen.

De secretaris-generaal en plaatsvervangend secretaris-generaal vormen samen de departementsleiding.

De Bestuursraad BZK/VRO bestaat uit:

- secretaris-generaal
- plaatsvervangend secretaris-generaal
- directeuren-generaal
- directeur Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW)
- directeur Financieel-Economische Zaken (FEZ)
- directeur Bestuursadvisering (BA)

De BR is het hoogste ambtelijke orgaan binnen het ministerie van BZK/VRO. De directeur van Chief Information Office en Informatiemanagement (CIO&I) heeft een staande uitnodiging om deel te nemen aan de BR.

Overzicht clusters en directoraten-generaal BZK/VRO gedeeld

Het cluster Mensen en Middelen (M&M)

Het cluster Mensen en Middelen (M&M) wordt beheersmatig aangestuurd door clusterdirecteur Mellanie Linde, die ook directeur P&O is. Het cluster ondersteunt het primaire proces in de bedrijfsvoering.

Het cluster bestaat uit drie directies:

- Directie **Financieel-Economische Zaken**
De directeur Financieel-Economische Zaken (FEZ) van het ministerie van BZK is Sandrien de Klerk. De directeur FEZ neemt deel aan de Bestuursraad. FEZ zorgt ervoor dat de bewindspersonen en ambtelijke top van BZK/VRO afgewogen (financiële) besluiten kunnen nemen. FEZ denkt daarbij als businesspartner mee met beleid en uitvoering. De directie geeft gevraagd en ongevraagd advies over de financiële gevolgen van departementaal beleid, bedrijfsvoering, begrotingsbeheer en financieel beheer. Hiervoor toetst FEZ voorstellen, voornemens en toezeggingen die aan de ministerraad of het parlement worden voorgelegd, en stemt deze af met het ministerie van Financiën. Dit doet FEZ vanuit haar wettelijke taak (Comptabiliteitswet en Besluit FEZ van het Rijk) om de doelmatige, doeltreffende en rechtmatige besteding van de middelen te borgen. Hierover wordt verantwoording afgelegd in de begroting en de jaarverantwoording.

Aanvullend hierop zijn bij FEZ twee taken belegd:

- De directeur FEZ heeft de rol van Coördinerend Directeur Inkopen (CDI). Deze CDI-rol betekent dat FEZ verantwoordelijk is voor de inkoopfunctie van het departement en optreedt als strategisch adviseur van doelmatig en rechtmatig inkopen.
- FEZ adviseert continuïteitsverantwoordelijken van de diensten, agentschappen, zbo's en adviescolleges.

- Directie **Personeel & Organisatie (P&O)** ondersteunt en adviseert het management van BZK/VRO (met uitzondering van de AIVD) over het inzetten van de juiste mensen op de juiste plek, met als doel talenten optimaal benutten.

- Directie **Chief Information Office & Informatiemanagement (CIO&I)** zorgt ervoor dat de IT, data en informatie van voldoende kwaliteit is, stelt beleid vast, houdt toezicht en geeft advies over het benutten van digitaliseringskansen voor de bedrijfsvoering.

Binnen de directie vallen de volgende formele rollen:

- Chief Information Officer (CIO)
- Chief Information Security Officer (CISO)
- Chief Data Officer (CDO)
- Chief Privacy Officer (CPO)
- Chief Technology Officer (CTO)
- Beveiligingsautoriteit (BVA)
- Functionaris Gegevensbescherming (FG) ▶

Medezeggenschap en Integriteit**Medezeggenschap**

De Groepsondernemingsraad Rijk (GOR Rijk) vertegenwoordigt de medewerkersbelangen van alle departementen. De secretaris-generaal is aangewezen om met het GOR Rijk te overleggen over zaken die alle departementen aangaan en waarop inspraak van de medewerkers nodig is. Door de Wet op de ondernemingsraden (WOR) vallen politieke ambtsdragers hier niet onder.

Over zaken die meerdere (dienst)onderdelen raken, voert de secretaris-generaal overleg met de Departementale ondernemingsraad (DOR). Elke ondernemingsraad is daarin vertegenwoordigd. De sg is de WOR-bestuurder van zowel de DOR als de OR Kerndepartement.

Over aangelegenheden die de primaire arbeidsvoorwaarden van de medewerkers raken, overlegt de sg in het Decentraal Georganiseerd Overleg (DGO) met de vakbonden.

Integriteit en sociale veiligheid

De minister van BZK is stelselverantwoordelijk voor het integriteitsmanagement binnen de (rijks)overheid, dat binnen DGDOO is belegd. Daarnaast is de minister van BZK verantwoordelijk voor het integriteitsmanagement binnen het eigen departement. De ambtelijke verantwoordelijkheid is belegd bij de secretaris-generaal en de directeur P&O.

Het Bureau Integriteit en Sociale Veiligheid (I&SV) geeft uitvoering aan het integriteitsbeleid en coördineert het stelsel voor BZK/VRO. Het Bureau I&SV werkt aan bewustwording en preventie. Een Meldpunt Integriteit is onderdeel van het Bureau I&SV. Dit is het departementale meldpunt voor vermoedens van integriteitsschendingen en misstanden. De coördinator vertrouwenspersonen maakt deel uit van het Bureau I&SV. Er wordt nauw samengewerkt met de Personeelsraadgever.

Het cluster Bestuursondersteuning (BO)

Het cluster Bestuursondersteuning (BO) wordt aangestuurd door clusterdirecteur Boudewijn Steur, die ook directeur van KIEM is (zie hieronder). BO werkt voor en met de hele organisatie en heeft daardoor overzicht over wat er binnen en buiten het departement gebeurt op het BZK/VRO-beleidsterrein. BO geeft strategisch, bestuurlijk en communicatieadvies aan de bewindspersonen en ambtelijke top en is daarmee één van de schakels tussen politiek en organisatie.

Directies die onder Bestuursondersteuning vallen:

- Directie **Bestuursadvisering** – politiek-bestuurlijke advisering, parlementaire zaken en managementondersteuning;
- Directie **Communicatie** – communicatieadvies aan en woordvoering voor bewindspersonen, organisatie werkbezoeken, beheer social media-kanalen, corporate en interne communicatie, newsroom, maatschappelijke correspondentie;
- Directie **KIEM (Kennis, Internationaal, Europa en Macro-economie)** – signaleert maatschappelijke en macro-economische ontwikkelingen en ondersteunt op strategische dossiers en kennisontwikkeling. Is daarnaast verantwoordelijk voor coördinatie van de Europese en internationale inzet van BZK/VRO.

BZK**Directoraat-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat (DGOBDR)**

Het DGOBDR staat onder leiding van directeur-generaal Arne van Hout. Het beschermt, vernieuwt en versterkt de instituties van het openbaar bestuur, de democratische rechtsstaat, de constitutionele inrichting van Nederland en de relatie tussen overheid en burgers. Het DG is verantwoordelijk voor de inrichting en de bekostiging van het openbaar

bestuur en voor de borging van grondrechten in de Grondwet. Ook is dit DG verantwoordelijk voor een weerbaar bestuur dat de verbinding versterkt tussen inwoners en overheid. De centrale juridische directie CZW maakt ook deel uit van DGOBDR. Deze directie maakt de wet- en regelgeving over onderwerpen waarvoor BZK verantwoordelijk voor of betrokken bij is en levert technische bijstand

bij initiatiefwetsvoorstellen van Kamerleden. Ook beheert en onderhoudt CZW de Grondwet.

Directies die onder DGOBDR vallen:

- Directie **Bestuur, Financiën en Regio's**
- Directie **Democratie & Bestuur**
- **Constitutionele Zaken en Wetgeving** (voor zowel BZK als VRO) ▶

Regeringscommissaris Herstel Groningen en Noord-Drenthe

In het coalitieakkoord staat dat een Regeringscommissaris Herstel Groningen en Noord-Drenthe wordt aangesteld. De Regeringscommissaris functioneert als aanjager van de samenwerking tussen de Rijksoverheid en de regio en kan de uitvoering van de schadeafhandeling en de hersteloperatie verbeteren. Er moet nog een Regeringscommissaris worden geworven. De Regeringscommissaris zal worden ondersteund door de beleidsdirectie Groningen en heeft een zelfstandige rol. Eventuele Kamerbrieven zullen worden verstuurd via de minister van BZK.

Directies die ten dienste staan van Herstel Groningen:

- Directie **Schadeherstel** (en gaswinning) Groningen
- Directie **Versterken en Perspectief Groningen**

Directoraat-generaal Digitalisering en Overheidsorganisatie (DGDOO)

Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk wat de positie van DGDOO zal worden in het nieuwe kabinet. De beschrijving hieronder is de huidige stand van zaken.

Het DGDOO staat onder leiding van directeur-generaal Eva Heijblom.

DGDOO werkt aan een moderne overheid: één overheid die flexibel georganiseerd is, goed werkgeverschap toont en technologie effectief inzet. Daarbij staat de informatiesamenleving centraal en is de rol van de overheid een afgeleide van de behoeftes van de samenleving.

DGDOO is bezig de interne organisatie te veranderen met behulp van een tijdelijke werkorganisatie. De namen van onderstaande directies zijn daarom aan verandering onderhevig.

Directies die onder DGDOO vallen:

- Directie **Publieke Dienstverlening en Digitalisering**
- Directie **CIO Rijk en Digitaliseringsbeleid**
- Directie **Ambtenaar en Organisatie/Inkoop-, Facilitair en Huisvestingsbeleid Rijk**
- Directie **Strategie en Kernprocessen**

Directoraat-generaal Koninkrijksrelaties (DGKR)

Het DGKR staat onder leiding van directeur-generaal Barbera Wolfensberger. Het DGKR zet zich in voor een gecoördineerde samenwerking van Nederland met de andere landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden – Aruba, Curaçao, Sint Maarten – en de openbare lichamen in Caribisch Nederland: Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hierbij is ook oog voor de mogelijkheden van onderlinge samenwerking in de Caribische regio.

Directies die onder DGKR vallen:

- Directie **Koninkrijksrelaties**
- Vertegenwoordiging van Nederland in de drie autonome landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Directoraat-generaal Algemene Bestuursdienst (DGABD)

Het DGABD staat onder leiding van directeur-generaal Carry Goedhart. Het DGABD is de managementdevelopmentorganisatie van de rijksoverheid. Door integraal te werken aan de kwaliteit en het leiderschap van de ambtelijke top draagt DGABD bij aan een slagvaardige en responsieve overheid en een sterk Nederland.

Directies die onder DGABD vallen:

- Directie **Management Development Rijk**
- Directie **Beleid en Bedrijfsvoering**
- **ABDTop Consult** ▶

Directoraat-generaal Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (DGAIVD)

Vanaf 1 maart 2026 zal Simone Smit directeur-generaal van de AIVD zijn. De AIVD beschermt de nationale veiligheid en democratische rechtsorde door tijdig niet direct zichtbare dreigingen en risico's te onderkennen en te duiden. De AIVD levert zo een bijzondere bijdrage aan de bescherming van de nationale veiligheid.

Directies die onder de AIVD vallen:

- Directie **Data- en informatiemanagement**
- Directie **Inlichtingen**
- Directie **Operatiën**
- Directie **Bedrijfsvoering**

Directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk (DGVBR)

Het DGVBR staat onder leiding van directeur-generaal Yvonne van der Brugge-Wolring. Het DGVBR bestaat uit twee onderdelen: het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en acht shared service organisaties (SSO's). Het RVB opereert op het terrein van de minister van VRO (zie pagina 18). De SSO's voeren departementsoverstijgende taken uit op het gebied van de bedrijfsvoering van het Rijk.

De SSO's zijn op het moment van publicatie:

- Rijksorganisatie voor Ontwikkeling Digitalisering en Innovatie (ODI)
- Rijksorganisatie Beveiliging en Logistiek (RBL)

- Rijksinkoop samenwerking (RIS)
- Organisatie voor Bedrijfsvoering en Financien (OBF)
- Organisatie & Personeel Rijk (O&P Rijk)
- FMHaaglanden (FMH)
- Rijksorganisatie voor Informatiehuishouding (RvIH)
- Shared Service Center-ICT (SSC-ICT)

Organisaties die onder BZK vallen

- Logius
- Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)
- Adviescollege ICT-toetsing
- Huis voor Klokkenluiders
- Kiesraad (alleen beheersmatig)
- Stichting Administratie Indonesische Pensioenen
- Directeur Kabinet van de Gouverneur van Curaçao (alleen beheersmatig)
- Directeur Kabinet van de Gouverneur van Sint Maarten (alleen beheersmatig)
- Directeur Kabinet van de Gouverneur van Aruba (alleen beheersmatig)
- Secretariaat Colleges Financieel Toezicht
- Rijksdienst Caribisch Nederland
- SSO Caribisch Nederland
- Adviescollege Openbaarheid en informatiehuishouding
- Nederlandse Autoriteit Politieke Partijen (in oprichting)
- Raad voor het Openbaar Bestuur
- Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme
- Rijksvertegenwoordiger
- Nationaal Coördinator Groningen
- Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Adviescollege Veiligheid Groningen

N.B.: De ministeriële verantwoordelijkheid voor deze uitvoeringsorganisaties is afhankelijk van de relevante wet- en regelgeving, zoals de Regeling agentschappen, de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen en de Kaderwet adviescolleges. In de regel geldt dat de ministeriële verantwoordelijkheid groter is naarmate de

organisatie dichterbij staat. Dit betekent dat de minister volledige verantwoordelijkheid draagt bij diensten en Agentschappen en beperkte verantwoordelijkheid voor zbo's en adviescolleges. ▶

VRO

Directoraat-generaal Volkshuisvesting en Bouwen (DGVB)

Het DGVB staat onder leiding van directeur-generaal Chris Kuijpers. Het DG zet zich samen met medeoverheden, andere departementen, corporaties en marktpartijen in voor het realiseren van voldoende passende, betaalbare, toekomstbestendige en duurzame woningen in een leefbare omgeving.

Directies die vallen onder DGVB:

- Directie **Woningbouwbeleid**
- Directie **Realisatie Woningbouw**
- Directie **Wonen**
- Directie **Bouwen en Energie**
- Programmadirectie **Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**

Directoraat-generaal Ruimtelijke Ordening (DGRO)

Het DGRO staat onder leiding van Marjolein Jansen. Het DG zet zich samen met medeoverheden, andere

departementen en andere relevante stakeholders in voor een rechtvaardige verdeling van de ruimte.

Directies die vallen onder DGRO:

- Directie **Ruimtelijk Beleid**
- Directie **Ruimtelijke Ontwikkeling**
- Directie **Ruimtelijke Informatie**

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB)

Het RVB valt onder VRO. Het RVB is onderdeel van het directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk (DGVBR), waar ook de Shared Service Organisaties onder vallen. Het Rijksvastgoedbedrijf verwert en beheert vastgoed en stelt dat ter beschikking aan onderdelen van het Rijk.

Het RVB bestaat uit de volgende organisatieonderdelen:

- **Atelier Rijksbouwmeester**
- **Financiën en Bestuursadvisering**
- **Strategie en Digitalisering**
- **Transacties en Projecten**
- **Vastgoedbeheer**
- **Gebieds- en Vastgoedontwikkeling** ▶

Onafhankelijke organisaties die onder VRO vallen

- Huurcommissie (met als uitvoerende dienst het agentschap Dienst Huurcommissie)
- Kadaster
- Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw
- Stichting Visitatie Woningcorporaties Nederland

De uitvoering – wie heeft welke rol in de sturing?

Het ministerie bestaat, zoals hiervoor uitgelegd, uit het kerndepartement (beleid en ondersteuning), uitvoerende diensten, agentschappen (uitvoerende onderdelen die nauw verbonden zijn aan het ministerie), zelfstandige bestuursorganen met wettelijke taken (zbo's) en adviescommissies die onafhankelijk adviseren. Al deze organisaties en

organisatieonderdelen helpen u om uw politieke doelen te verwezenlijken en te zorgen dat het beleid dat het kerndepartement maakt kan worden uitgevoerd.

Deze verschillende onderdelen staan soms op meer afstand van het kerndepartement en zijn daarvan soms onafhankelijker. Daarom zijn er duidelijke afspraken over wie welke rol heeft in de sturing.

Wij gebruiken een driehoeksmodel om de diensten, agentschappen, zbo's en adviescolleges aan te sturen. In het driehoeksmodel werken eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer samen. In de nieuwe Regeling agentschappen zijn deze rollen hernoemd naar continuïteitsverantwoordelijke, beleidsverantwoordelijk en eindverantwoordelijke binnen het agentschap, maar in deze nota gebruiken we grotendeels de oude terminologie.

Wat kunt u met wie bespreken in de zogenoemde sturingsdriehoek?

Opdrachtgever (u en beleidsafdelingen)

U bepaalt de maatschappelijke doelen, kaders en gewenste resultaten. Met beleid bespreekt u richting, prioriteiten en uitvoerbaarheid. In een aantal gevallen – zoals bij de shared service organisaties – is er sprake van coördinerend opdrachtgeverschap, waarbij u ook namens andere ministeries en bestuursorganen spreekt.

Opdrachtnemer (algemeen directeur/bestuurder en evt. Raad van Toezicht)

Uitvoeringsorganisaties brengen expertise, risico's en uitvoeropties in. Met hen bespreekt u haalbaarheid, effecten op burgers, uitvoeringsruimte en knelpunten. Jaarlijks stuurt een uitvoeringsorganisatie een 'stand van de uitvoering' naar de Tweede Kamer.

Eigenaar (psg/toezichthouder SSO's)

De zogenoemde eigenaar van een uitvoeringsorganisatie bewaakt de continuïteit, capaciteit,

Samenwerking werkt het best als rollen gelijkwaardig en helder zijn

financiën en integraliteit. Met hen bespreekt u governance, middelen, risico's, balans tussen ambities en (meerjarige) uitvoerbaarheid.

De samenwerking werkt het best wanneer rollen gelijkwaardig en helder zijn, informatie open gedeeld wordt en keuzes worden getoetst op effect en uitvoerbaarheid. Hiervoor zijn terugkerende overleggen op hoog ambtelijk niveau en viermaandelijks rapportages ingericht. ◀

2

De overleg-structuren

Overleggen binnen en buiten het departement

Als bewindspersoon heeft u overleggen binnen en buiten het departement. U overlegt ook met andere departementen en u legt verantwoording af aan het parlement. Deze overleggen zijn de gelegenheid om van gedachten te wisselen, te sturen op het werk van de organisatie, besluiten te nemen samen met andere bewindspersonen of om u te laten informeren.

Een deel van deze vergadermomenten staat vast, zoals de ministerraad, het mondeling vragen uur en een aantal van de interne overleggen met beleid en staf. Ook heeft u periodiek overleg met de secretaris-generaal. De aard en frequentie van de verschillende overleggen worden met u afgestemd; daarbij houden we in het oog dat verplichtingen in de beide Kamers (vrijwel) altijd voorgaan. Het secretariaat beheert uw agenda. Verzoeken voor uw agenda kunt u bij uw secretariaat neerleggen.

Binnen BZK/VRO

Bewindspersonenstaf

Aan het begin van elke week vindt de bewindspersonenstaf plaats. Het doel van de bewindspersonenstaf is om als politieke en ambtelijke top samen richting te bepalen en onderwerpen te bespreken die het departement aangaan. In deze staf wordt teruggeblikt op de afgelopen ministerraad en vooruitgekeken naar de komende onderraden en ministerraad, de parlementaire agenda en andere relevante bestuurlijke overleggen. Ook is er ruimte om actuele zaken of andere (DG-overstijgende) onderwerpen te bespreken.

Periodieke overleggen met dg's (PO)

Wij raden aan de beleidsbesprekingen met de directeuren-generaal en hun directeuren periodiek in te plannen. Op deze manier is er een vast moment waarop u als bewindspersoon de directeur-generaal spreekt die bij het dossier betrokken is. De dg heeft hierbij de gelegenheid om updates over strategische en actuele dossiers uit te wisselen. Het is goed om ook actief aansluiting te zoeken met ambtenaren die dossierhouder zijn op specifieke onderwerpen. Dit kan door hen bij periodieke overleggen (PO's) te laten aansluiten of aparte overleggen in te plannen. Zij kunnen u meer gedetailleerd meenemen in de inhoud van uw portefeuille. Gedurende uw eerste weken krijgt u een voorstel voor periodieke overleggen en worden deze overleggen volgens uw wensen ingepland.

Voor de eerste 2-3 weken is een agenda opgesteld door uw adviseurs van de directie Bestuursadvisering.

Voor de minister van BZK: lastenmoment met DGAIVD

Tijdens het wekelijkse lastenmoment besluit de minister van BZK over de aanvragen voor de inzet van bijzondere bevoegdheden door de AIVD. De secretaris-generaal sluit ook aan bij dit moment. Op verzoek sluiten ook de directeur CZW en/of de raadviseur openbare orde, inlichtingen en veiligheid (RA OIV) aan.

Week- en dagstarts met eigen team

Naar behoefte kunt u de week en/of de dag starten met een overleg met uw eigen stafteam en eventueel de betrokken directeuren-generaal. Uw team zal een voorstel doen voor een reguliere overlegstructuur. ►

Buiten BZK/VRO

Onderraden, ministerraad en Rijksministerraad

De ministerraad vergadert in de regel elke vrijdag om 10.00 uur. De Rijksministerraad (ministerraad plus de gevolmachtigde ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten) vergadert ongeveer eens per maand, voorafgaand aan de reguliere ministerraad. Elke dinsdagochtend vinden de onderraden van de ministerraad plaats. Bij de onderraden is per deelnemende bewindspersoon een begeleidende ambtenaar aanwezig, in de meeste gevallen de inhoudelijk betrokken directeur-generaal.

Samen met andere bewindspersonen neemt u plaats in onderraden van wisselende samenstelling, afhankelijk van de inhoud van de agenda. Alle ministers nemen plaats in de (Rijks)ministerraad. Staatssecretarissen kunnen deelnemen aan de (Rijks) ministerraad wanneer relevante agendapunten daartoe aanleiding geven. Op een aantal onderwerpen werkt u nauw samen met collega-bewindspersonen en heeft u regelmatig contact met hen.

Alle bewindspersonen krijgen van AZ het eerdergenoemde Handboek voor aantredende bewindspersonen (het 'blauwe boek'). Hierin staat onder andere de werkwijze van de ministerraad en onderraden beschreven. Er is op het departement een schriftelijke voorbereiding van de ministerraad en onderraden: voor alle stukken worden ambtelijke adviezen gemaakt. Het departement maakt een geannoteerde ministerraadsagenda, samengesteld door de beleidsadviseurs van Bestuursadvisering.

Iedere donderdag is er ook een overleg met de bewindspersonen ter voorbespreking van de ministerraad. Daarbij zijn de relevante bestuursraadleden en directeuren aanwezig om de bewindspersonen te informeren over de laatste ontwikkelingen.

Vrijdagmiddag, na afloop van de ministerraad, geven de bewindspersonen van BZK en VRO een mondelinge terugkoppeling van de hoofdlijnen uit de

ministerraad aan enkele betrokken collega's. Een beleidsadviseur van Bestuursadvisering maakt een kort overzicht van deze terugkoppeling voor de Bestuursraad.

bewindspersonen nemen voor 'hun' onderwerpen deel aan de Europese vakraden

Bestuurlijk overleg

Bewindspersonen voeren regelmatig verschillende soorten bestuurlijk overleg (vaak aangeduid als BO). Deze overleggen zijn gericht op interbestuurlijke besluitvorming over een breed scala aan onderwerpen. Agenda en deelnemers verschillen per onderwerp. De minister van BZK is voorzitter van een aantal structurele BO's en neemt deel aan overleggen die gedeeltelijk of helemaal onder voorzitterschap van een ander ministerie vallen. De bestuurlijke overleggen onder het BZK-voorzitterschap zijn vaak sectoraal of gebiedsgericht.

De minister van VRO heeft bestuurlijke overleggen voor besluitvorming in het fysieke domein. Deze BO's gaan ofwel over een bepaald thema binnen het fysiek domein (bijv. BO Netcongestie of BO Woondiscriminatie) of ze gaan over meerdere thema's binnen een bepaalde regio (bijv. BO Woningbouw Lelystad). Voorbeelden van BO's die jaarlijks terugkomen zijn BO Leefomgeving (BOL; één met elke regio), BO MIRT (besluitvorming over infra-gelden), BO Woondeal (besluitvorming en monitoring over gemaakte woningbouwafspraken met elke provincie) en BO NPLV.

Wanneer u een kwestie bespreekt met een andere minister, is 'bewindspersonenoverleg (BWO)' de gangbare aanduiding. Daarnaast organiseren

politieke partijen over het algemeen een wekelijks 'BPO'. Met die afkorting wordt een reguliere samenkomst bedoeld van bewindspersonen van dezelfde politieke partij, over het algemeen op donderdagavond.

Europees en internationaal

De bewindspersonen nemen voor de onderwerpen die onder hun verantwoordelijkheid vallen deel aan de Europese vakraden, bijvoorbeeld de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ). De directie KIEM (Kennis, Internationaal, Europa en Macro-Economie) bereidt de deelname aan deze vakraden voor, in samenwerking met de beleidsdirecties en de directie CZW (Constitutionele Zaken en Wetgeving). Internationale verplichtingen kunnen een geldige reden zijn voor afmelding voor verplichtingen in de Eerste of Tweede Kamer. ▶

Parlementair

Als bewindspersoon heeft u verschillende verplichtingen naar de beide Kamers van de Staten-Generaal. Uw ambtenaren helpen u bij de voorbereiding en ondersteunen u ter plaatse.

Plenaire en commissiedebatten

De beide Kamers kunnen in debat met u als bewindspersoon. Dat kan plenair (in de grote zaal van de Eerste of Tweede Kamer) of in commissieverband (in een commissiezaal, bijvoorbeeld met de commissie Binnenlandse Zaken, de commissie Koninkrijksrelaties, of de commissie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening). Debatten worden ingepland in overleg met uw secretariaat. Houdt u er rekening mee dat verplichtingen in het parlement in principe voorrang hebben boven alle andere afspraken, behalve buitenlandse dienstreizen of afspraken bij de Koning.

Voor debatten ontvangt u van ons een dossier, dat met u wordt voorbesproken. Tijdens debatten ondersteunen uw ambtenaren u achter de schermen, en tijdens commissiedebatten kunt u zich door een ambtenaar in de zaal laten ondersteunen. Uiteraard helpen we u met de beantwoording van vragen van Kamerleden en adviseren we u over moties, amendementen of andere verzoeken van de Kamer.

Vragenuurtje

Elke dinsdag vindt in de Tweede Kamer het vragenuurtje plaats. Hierbij kunnen Kamerleden mondeling vragen stellen aan leden van het kabinet. Alleen als er vragen zijn over uw portefeuille is uw aanwezigheid vereist. De betreffende Directoraten-Generaal bereiden het vragenuurtje inhoudelijk voor. Zowel voor het indienen van vragen voor het vragenuur als voor de voorbereiding is weinig tijd beschikbaar. Over het algemeen wordt pas tegen het

einde van de dinsdagochtend duidelijk welke vragen aan de orde komen en of u dus wel of niet diezelfde middag naar de Tweede Kamer moet om die te beantwoorden. Uw secretariaat houdt altijd rekening met het vragenuur en maakt op dat tijdstip dus alleen afspraken onder voorbehoud.

**Voor het indienen
van vragen voor het
vragenuur en voor de
voorbereiding is weinig
tijd beschikbaar**

Contacten met het parlement

Politieke contacten onderhoudt de bewindspersoon zelf en/of via de politieke assistent. De gewijzigde Aanwijzingen inzake externe contacten (2020) bieden ruimte voor contact tussen Kamerleden en ambtenaren, via de parlementaire contactpersoon. Met toestemming van de bewindspersonen kunnen ambtenaren informatie verstrekken aan Kamerleden of commissies, bijvoorbeeld in de vorm van technische briefings.

Verzoeken van Kamerleden om feitelijke informatie kunnen door de parlementaire contactpersoon van ieder departement zonder tussenkomst van de bewindspersoon worden afgedaan. De parlementaire contactpersoon is er ook voor contact met Kamerleden op initiatief van ambtenaren. Voor contacten met de ambtenaren van de Kamers (bijvoorbeeld de griffiers van de vaste commissies) is de parlementaire contactpersoon ook het eerste aanspreekpunt. ◀

3

Transparant en toegankelijk werken

Transparant en toegankelijk werken

Onze organisatie werkt digitaal. Stukken zoals nota's, rapporten en voorbereidingen voor overleggen worden digitaal aangeleverd via het documentmanagementsysteem Digidoc. Hiermee worden stukken op één plek in de organisatie bewaard en zijn ze gemakkelijk terug te vinden.

Gerubriceerde (staatsgeheime) stukken worden fysiek aangeleverd. De bestuursadviseurs van de directie Bestuursadvisering dragen zorg voor de stroom en delen uw opmerkingen bij stukken weer met de organisatie.

Voor het dagelijks afdoen van stukken (nemen van beslissingen over stukken die u worden voorgelegd) gebruikt u Digidoc Online via de iPad. Hiermee kunt u stukken eenvoudig digitaal lezen, eventueel aanpassen of van opmerkingen voorzien, ze paraferen en afhandelen, ongeacht de tijd en locatie. In uw eerste werkweek als bewindspersoon krijgt u uitleg over dit systeem. Het afdoen van stukken is belangrijk: door uw beslissingen over en opmerkingen op de nota's die u krijgt aangeboden stuurt u het werk van de organisatie.

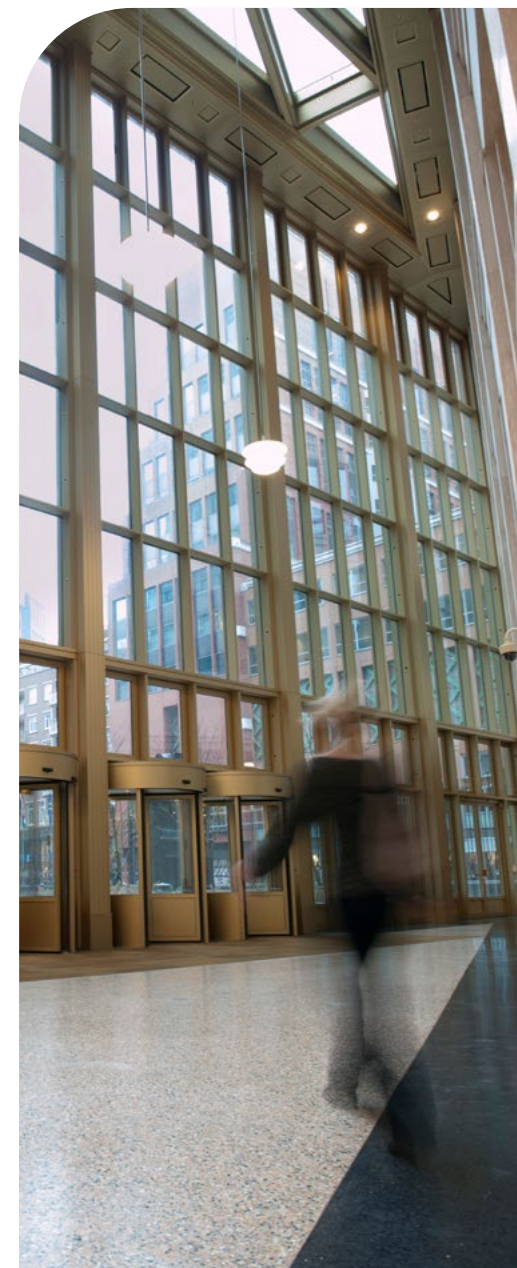
Informatieverstrekking aan parlement en samenleving

Voor de informatieverstrekking aan parlement en samenleving zijn twee wetten van belang: de Grondwet (met de ongeschreven actieve inlichtingenplicht aan het parlement) en de Wet open overheid (Woo) voor de informatieverstrekking aan de samenleving.

Bewindspersonen verstrekken inlichtingen, zowel actief (bijvoorbeeld door Kamerbrieven te sturen) als passief op verzoek van de Kamer. Om de informatievoorziening aan het parlement te verbeteren worden ook de nota's openbaar gemaakt die de bewindspersonen hebben gebruikt voor de besluitvorming, de zogenaamde beslisnota's. Ook persoonlijke beleidsopvattingen vallen niet langer onder de weigeringsgrond 'belang van de staat' en worden dus openbaar gemaakt.

De Wet open overheid (Woo) verankert het recht op toegang tot overheidsinformatie voor iedereen. Dit recht wordt op twee manieren vormgegeven, namelijk door het actief openbaar maken van overheidsinformatie en door openbaarmaking op verzoek. In de wet staat een inspanningsverplichting

van bestuursorganen om te werken aan 'openbaar, tenzij'. Daarnaast kan iedere burger op grond van de Woo een informatieverzoek indienen. De directie Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW) coördineert de behandeling van Woo-verzoeken. ▶

Informatie bewaren en verstrekken

Elk jaar wordt een omvangrijke hoeveelheid digitale berichten verzonden en ontvangen. De behoefte aan vindbaarheid en toegankelijkheid van al deze berichten is groter dan ooit. Het ministerie van BZK is eigenaar van alle overheidsinformatie die bewindspersonen en ambtenaren produceren of binnenkrijgen. Vanwege de bewaartermijnen van deze overheidsinformatie, worden er bij BZK een aantal zaken blijvend bewaard. Bijvoorbeeld de mailbox, agenda, zakelijke chatconversaties van bewindspersonen en de sociale media-uitingen namens de bewindspersonen.

Het is noodzakelijk dat bewindspersonen hun privé- en partijpolitieke informatie van zakelijke informatie scheiden. U krijgt de beschikking over alle benodigde zakelijke digitale voorzieningen en gebruikersaccounts voor de uitvoering van uw functie. Zakelijke berichten (inclusief foto's, video's et cetera) mogen na verzending *niet* worden verwijderd of aangepast. Uitgangspunt is dat u voor privé- en partijpolitieke informatiestromen eigen digitale middelen gebruikt. Dit om vermenging van informatiestromen te voorkomen en werkgerelateerde informatiestromen volgens wet- en regelgeving te kunnen archiveren.

Gebruik uw privé-accounts voor e-mail, berichtenapp of sociale media niet voor zakelijke doeleinden. Het is niet toegestaan om bij uitdiensttreding of verandering van functie uw zakelijke digitale archief mee te nemen buiten de beheerde omgeving van de Rijksoverheid. Ook daarom is het scheiden van communicatiestromen van belang.

U ontvangt naast dit introductiedossier verdiepende handreikingen voor de archivering van e-mail¹ en chatberichten², en ook een handreiking voor de

informatiehuishouding van bewindspersonen in het algemeen.³ In die handreikingen wordt duidelijk uitgelegd wat precies de scheidslijn is tussen zakelijk, privé en partijpolitiek berichtenverkeer is.

Openbaarmaking bestuurskosten politieke en ambtelijke top

Sinds 1 januari 2013 worden de bestuurskosten van bewindspersonen en de ambtelijke top actief openbaar gemaakt. Het doel hiervan is inzichtelijk te maken welke kosten gemoeid zijn met de ambtsvervulling. Het gaat om uitgaven voor, door of namens bewindspersonen en de ambtelijke top. Denk aan krantenabonnementen en dienstreizen. Het gaat hierbij niet om kosten die bewindspersonen maken vanuit de eigen representatievergoeding.

Elk departement maakt maandelijks de eigen brondocumenten (facturen, bonnen, declaratie-formulieren met bijlagen, creditcardafschrijvingen) openbaar op www.rijksoverheid.nl. Er is geen speciaal ingerichte overzichtspagina. Alle declaraties van bewindspersonen worden op elk ministerie afgedaan door de desbetreffende secretaris-generaal.

Maatschappelijke correspondentie

De bewindspersonen ontvangen jaarlijks honderden brieven en e-mails. Het team Maatschappelijke Correspondentie (MC) van de directie Communicatie houdt de afhandeling van deze correspondentie bij. Het betreft e-mails, telefoontjes, brieven en vragen op sociale media van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden. De beantwoording van dit soort correspondentie gebeurt grotendeels door Maatschappelijke Correspondentie en de betrokken beleidsdirecties.

Als bewindspersoon ondertekent u altijd brieven aan kinderen en correspondentie over politiek gevoelige kwesties. We maken afspraken met u over de ondertekening van andere correspondentie die direct aan de bewindspersonen is gericht. Zoals toegezegd aan de Nationale Ombudsman en de Tweede Kamer bieden we jaarlijks namens de minister een rapportage aan aan de Tweede Kamer, waarin we verantwoording afleggen over de behandeling van maatschappelijke correspondentie.

Klachtenafhandeling

Burgers hebben het recht een klacht in te dienen bij het ministerie. De Algemene wet bestuursrecht regelt dat iedereen een klacht kan indienen bij een

bestuursorgaan. Bijvoorbeeld over de manier waarop dat bestuursorgaan hem of haar of iemand anders heeft behandeld. Intern klachtrecht wil zeggen dat het bestuursorgaan de klacht zelf behandelt. Bij extern klachtrecht handelt een andere instantie dan de organisatie waarover geklaagd is, de klacht af.

Binnen BZK/VRO adviseert de centrale juridische directie CZW over de juiste procedure. We hebben specifieke aandacht voor maatwerk in het geval van complexe situaties, bijvoorbeeld als mensen vastlopen bij meerdere overheidsinstanties. De verschillende ministeries hebben een gezamenlijk expertiseteam klachten om ervaring uit te wisselen. Het ministerie van BZK zit dat overleg voor. ◀

¹ Handreiking Bewaren van e-mail Rijksoverheid.

² Chatberichten archivering - tijdelijke instructie voor bewindspersonen.

³ Veiligstellen IHH Bewindspersonen – handreiking voor bewindspersonen.

